

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 389/2011-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Č., a. s., B., zastúpenej A., s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľ'a a advokáta Mgr. V. C., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Er 928/2010 a postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoE 239/2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Č., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júla 2011 doučená sťažnosť Č., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej A., s. r. o., B.,

konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. V. C., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Er 928/2010 a postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoE 239/2010.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že okresný súd vydal 21. októbra 2010 uznesenie sp. zn. 5 Er 928/2010 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“), ktorým zamietol žiadosť súdnej exekútorky JUDr. E. O. o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie z 30. augusta 2010. Predmetné rozhodnutie okresného súdu bolo krajským súdom potvrdené uznesením sp. zn. 8 CoE 239/2010 z 31. marca 2011 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Podľa názoru sťažovateľky postupom oboch všeobecných súdov konajúcich v jej veci došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z týchto dôvodov:

Okresný súd prekročil svoju právomoc exekučného súdu, pretože v momente rozhodovania o udelení poverenia na vykonanie exekúcie nebol oprávnený opätovne preskúmať sťažovateľkou predložený exekučný titul – rozhodcovský rozsudok, ktorý má v zmysle § 37 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“) rovnaké účinky ako rozsudok ktoréhokoľvek všeobecného súdu v Slovenskej republike, z čoho vyplýva, že je prekážkou res iudicata. Exekučný súd je v súlade s § 44 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) oprávnený skúmať len vlastnosti predložených podkladov, a to žiadosti o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, návrhu na vykonanie exekúcie a exekučného titulu. V súlade s § 45 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní je exekučný súd povinný exekučné konanie zastaviť, avšak až po nariadení exekúcie voči povinnému,

pričom tým nie je založená jeho právomoc vykonať nové dokazovanie vo veci samej a skúmať vecnú správnosť rozhodcovského rozhodnutia, ale len zistiť, „či povaha samotného plnenia je v súlade s právom“. Exekučný súd v danej veci podľa sťažovateľky „nad rámec svojich právomocí, bez návrhu povinného, aj napriek jeho pasivite poskytol tomuto nenáležitú ochranu, čím porušuje právo oprávneného na vymoženie peňažných prostriedkov, ktoré povinnému preukázateľne poskytol“.

Vo veci sťažovateľky došlo k nesprávnej aplikácii rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie, na ktoré poukázala a z ktorých podľa nej vyplýva, že vo vzťahu k rozhodcovskej doložke v spotrebiteľskej zmluve môže byť nekalosť takého dojednania daná len pri splnení konkrétnych podmienok daného prípadu. Z rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-40/08 Asturcom Telecomunicaciones SL v. Christina Rodríguez Nogueira vyplýva, že „Súd vždy musí zohľadňovať, či spotrebiteľ aktívne využil všetky svoje procesné možnosti priznané zákonom. V našom prípade ide napr. o možnosť podania žaloby voči rozhodcovskému rozhodnutiu v zmysle § 40 ZRK.

Ďalej Súdny dvor postavil svoj záver na zásade rovnocennosti, podľa ktorej ochrana garantovaná spotrebiteľovi pri posudzovaní právoplatnosti rozhodcovského rozsudku v rámci exekučného konania musí byť porovnateľná s ochranou garantovanou mu vnútroštátnym právom v rámci exekučnej fázy iných rozhodnutí (pri ktorých by zmeškal podať porovnateľný opravný prostriedok)...“.

V danej veci exekučný súd „nahradil pasivitu spotrebiteľa a neprimeraným spôsobom zasiahol do práva oprávneného na súdnu ochranu a na rovnoprávne postavenie účastníkov, čím spochybnil právo sťažovateľa na nezávislý proces“.

Sťažovateľka ďalej namietala, že došlo k nesprávnej aplikácii smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, pretože predmetnú smernicu „nemožno aplikovať priamo, lebo... ako prameň komunitárneho práva nemá horizontálny (teda v zásade súkromnoprávny) priamy účinok, avšak existuje komunitárna povinnosť vykladať vnútroštátne právo spôsobom zlučiteľným so smernicou, ako to vyložil Európsky súdny dvor vo veci 17/83 von Colson & Komman (tzv. nepriamy

účinnok smerníc)“. Z uvedeného podľa sťažovateľky vyplýva, že smernica Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách „*nie je priamo záväzná a aplikovateľná v členských štátoch Európskej únie*“.

V ďalšej argumentácii sťažovateľka zdôraznila, že jej z § 93b ods. 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bankách“) vyplynula povinnosť ponúknuť klientom (povinným) „*neodvolateľný návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy v tom zmysle, že ich prípadné spory z obchodov budú rozhodnuté v rozhodcovskom konaní stálym rozhodcovským súdom zriadeným podľa osobitného zákona (zákon č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku, od 1. 12. 2009 zákon č. 492/2009 Z. z. o platobných službách)*. Splnenie tejto zákonom uloženej povinnosti musel oprávnený preukazovať v prípade kontroly Národnej banky Slovenska, ktorá je orgánom dohľadu pre všetky banky. Podľa § 93 ods. 2 ZoB povinní ako klienti neboli povinní prijať návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy.“. Sťažovateľka v tejto súvislosti uviedla, že „*vznik právomoci Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie na riešenie sporu oprávneného a povinného a na vydanie exekučného titulu, bola iniciovaná plnením zákonnej povinnosti oprávneného. Ten sa v konečnom dôsledku dostal do situácie, že v dôsledku plnenia svojej zákonnej povinnosti, teda povinnosti požadovanej štátom, je vystavený situácii, keď štátny orgán odmieta poskytnúť jeho právam náležitú ochranu.*“.

Podľa názoru sťažovateľky exekučný súd vec nesprávne právne posúdil, pretože úverová zmluva medzi sťažovateľkou (oprávnenou) a klientom (povinným) bola uzatvorená 13. júla 2004 v režime Obchodného zákonníka a zákona č. 258/2011 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“) ako tzv. absolútny obchod, a teda vzťahy ňou založené sa v zmysle § 261 ods. 4 písm. d) Obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu účastníkov spravujú režimom Obchodného zákonníka. V čase uzatvorenia sa uvedená úverová zmluva nepovažovala za tzv. spotrebiteľskú zmluvu, ale „*predstavovala špeciálny obchodnoprávny kontraktuálny typ Zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorého začlenenie do kategórie obchodnoprávných zmlúv bol zachovaný, no bola do neho inkorporovaná ochrana*

slabšieho účastníka zmluvného vzťahu – spotrebiteľa“. Úverová zmluva uzatvorená 13. júla 2004 mala byť preto posudzovaná podľa právnej úpravy platnej v čase jej uzatvorenia, keďže *„Medzi spotrebiteľské zmluvy boli úverové zmluvy začlenené až s účinnosťou od 1. 1. 2008.“*

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka v sťažnosti namietala, že postupom všeobecných súdov v jej veci došlo k zmareniu jej práva ako veriteľa, a teda oprávneného na uspokojenie jej judikovanej pohľadávky voči dlžníkovi (povinnému) v exekučnom konaní.

Sťažovateľka v sťažnosti tiež argumentovala, že založenie odôvodnenia uznesenia okresného súdu na rozpore rozhodcovského rozsudku vydaného na základe rozhodcovskej doložky s dobrými mravmi je nepochopiteľné vzhľadom na skutočnosť, že je nesporné, že *„povinný čerpal úver od oprávneného, úver nesplácal a následne bol povinný zaviazaný súdom na plnenie, ktoré nenamietal“*.

Sťažovateľka ďalej zdôraznila, že *«nemožno pripustiť, aby súdy v záujme ochrany spotrebiteľa aplikovali novšie právne predpisy upravujúce ochranu spotrebiteľa na posudzovanie zmluvných dojednaní často krát uzavretých niekoľko rokov pred účinnosťou použitých predpisov, alebo aby súdy v záujme ochrany spotrebiteľa vystupovali v súdnych konaniach ako „štátny advokát spotrebiteľa“, alebo aby exekučné súdy v záujme ochrany spotrebiteľa porušovali zákaz arbitrárneho (svojvoľného) výkladu právnych predpisov a de facto kreovali a svoju novú právomoc meritórne preskúmavať predpoklady vydania rozhodcovského rozhodnutia. Pokiaľ všeobecné súdy odmietajú akceptovať rozhodcovské rozhodnutia, treba zrejme rozhodcovské súdy zrušiť. Pokiaľ však legálne vykonávajú svoju činnosť, sú exekučné súdy povinné akceptovať ich postavenie ako aj nimi vydané rozhodnutia. V opačnom prípade ide o postup contra lege.»*

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti takto rozhodol:

„1. Základné právo Č., a. s., so sídlom... na súdnu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 5Er 928/2010 a postupom Krajského súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 8CoE/239/2010 porušené bolo.

2. Uznesenie Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom vydané dňa 21. 10. 2010, spis. zn. 5Er 928/2010, ktorým žiadosť exekútora JUDr. E. O., exekútorový úrad so sídlom v Bratislave o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (EX 664/2010) zo dňa 30. 8. 2010 zamietol sa ruší. Uznesenie Krajského súdu Trenčín zo dňa 31. 10. 2011, spis. 8CoE/239/2010 sa zrušuje a vracia súdu na ďalšie konanie.

3. Spoločnosti Č., a. s., so sídlom... sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 8.000,- € (slovom osemtisíc eur), ktoré sú povinní Okresný súd Nové Mesto a Krajský súd Trenčín spoločne a nerozdielne zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, pričom plnením jedného v rozsahu plnenia zaniká povinnosť druhého.

4. Okresný súd Nové Mesto a Krajský súd Trenčín sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť spoločnosti Č., a. s., so sídlom..., trovy konania v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov), na účet ich právneho zástupcu C., s. r. o., so sídlom..., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.A K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľka sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jej dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na

prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľky je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

O ochrane práv sťažovateľky, ktorých porušenie namieta vo vzťahu k postupu okresného súdu, mal právomoc rozhodovať v odvolacom konaní krajský súd. Vzhľadom na uvedenú zásadu subsidiarity preto nie je v právomoci ústavného súdu preskúmať postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Er 928/2010.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie jej základného a iného práva postupom okresného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.B K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu

Sťažovateľka v sťažnosti namietala porušenie svojho práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Ústavný súd už uviedol, že „Predpokladom uplatnenia práva na spravodlivý proces, ktoré sa zaručuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, je nezávislosť a nestrannosť súdu. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru.“ (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu a inú právnu ochranu zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa možno domáhať v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (napr. III. ÚS 124/04). Podľa čl. 142 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym) súdom a nemožno ho účelovo chápať tak, že jeho naplnením je len víťazstvo v občianskoprávnom spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou

alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je kvalifikovaná už spomínaným princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti bolo potrebné vysporiadať sa v prvom rade so zásadnou námietkou sťažovateľky, ktorá sa týkala prekročenia právomoci exekučných súdov, ktoré v rámci rozhodovania o udelení poverenia na vykonanie exekúcie preskúmali sťažovateľkou predložený exekučný titul – rozhodcovský rozsudok, ktorý však má podľa názoru sťažovateľky účinky právoplatného rozsudku, a preto je záväzný a tvorí prekážku pre opätovné prerokovanie veci. V nadväznosti na to sťažovateľka nesúhlasila s hodnotením vykonaného dokazovania a ich právnym názorom, teda s ich interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení v jej právnej veci.

Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol: *„Odvolací súd preskúmaním veci zistil, že súd prvého stupňa pred vydaním poverenia na vykonanie exekúcie dôsledne preskúmal podľa § 44 ods. 2 Ex. por. žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že ak zistí rozpor týchto listín so zákonom, potom uznesením zamietne žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Súladom exekučného titulu so zákonom treba rozumieť tak formálne náležitosti exekučného titulu, ale*

pri rozhodcovských rozsudkoch, ktoré sú exekučnými titulmi v zmysle § 45 ZRK zákon priznáva exekučnému súdu právo preskúmať tento rozsudok aj z hľadiska hmotného práva.

Formálna právoplatnosť vykonávaného rozhodnutia vyjadruje, že rozhodnutie už nie je preskúmateľné riadnymi opravnými prostriedkami, teda že žiadne opravné prostriedky už nemajú odkladný účinok. Materiálna právoplatnosť rozhodnutia vyjadruje, že medzi účastníkmi, na ktorých sa právoplatnosť vzťahuje, sa nastolil kvalitatívne nový právny vzťah v podobe judikovaného nároku, o ktorom nemožno znova konať a ktorý je záväzný medzi účastníkmi a voči všetkým orgánom. Formálna právoplatnosť sa považuje za bezvýnimočnú, čo znamená, že rozhodnutie buď je, alebo nie je napadnuteľné opravnými prostriedkami. V právnom poriadku tak existujú rozhodnutia, ktoré síce sú v zásade materiálne právoplatné, ale pre určité okruhy právnych vzťahov sa na ne hľadí, ako by materiálne právoplatne neboli. Materiálna právoplatnosť rozhodnutí preto nie je bezvýnimočná, ale z vážnych dôvodov existujú v nej výnimky.

Možnosť prelomenia materiálnej právoplatnosti rozhodcovského rozsudku je riešená v ust. § 45 ZRK, čo odvolateľ neakceptuje. Zákonodarca jednoznačne uzákonil možnosť pre exekučný súd zastaviť exekúciu napriek právoplatnému rozhodcovskému rozsudku, ak má nedostatky uvedené v § 46 písm. a/, b/, alebo ak rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom. Uvedené ustanovenie je podľa súdnej praxe plne aplikovateľné aj na naplnenie čl. 6 smernice 93/13/EHS a umožňuje zastaviť exekúciu aj pokiaľ ide o plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok.

V zmysle čl. 6 ods. 1 citovanej smernice nesmú byť nekalé podmienky pre spotrebiteľa záväzné. Európsky súdny dvor vo viacerých rozhodnutiach vyslovil, že čl. 6 ods. 1 citovanej smernice je kogentné ustanovenie, ktoré smeruje k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znova zaviesť rovnosť. Súdny dvor tiež rozhodol, že tento nerovný stav môže byť kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy. Na základe toho súdny dvor rozhodol, že vnútroštátny súd je povinný preskúmať ex offo nekalý charakter zmluvnej podmienky, len čo má k dispozícii právne a správne skutkové okolnosti potrebné na tento účel. Z tejto povinnosti existujú len obmedzené výnimky a to na základe určitých uznávaných procesných

zásad v rámci súdneho konania a len za určitých osobitných podmienok. Súd prvého stupňa správne konštatuje, že aj podľa platnej právnej úpravy SR nie sú platné zmluvné ustanovenia, ktoré sú v rozpore s kogentnými ustanoveniami pravidiel na ochranu spotrebiteľa, a preto nie sú pre spotrebiteľov záväzné. Rozhodcovské rozsudky, ktoré sa zakladajú na takýchto zmluvných ustanoveniach sa preto považujú za protiprávne a preto ich vykonanie nie je možné. Akékoľvek podmienky, ktoré sú podmienkami v zmysle Smernice 93/13/EHS a ktoré sa odchyľujú od kogentných ustanovení na ochranu spotrebiteľa sa okrem toho musia považovať za odporujúce požiadavke dobrej viery a spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach na škodu spotrebiteľa (čl. 3 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS).

V prejednávanej veci súd prvého stupňa opodstatnene poukázal na to, že predmetná rozhodcovská doložka sa z uvedených dôvodov javí ako absolútne nevyvážená a preto nekalá. Zatiaľ, čo veriteľ má zjavne viaceré výhody v porovnaní so situáciou, keby bola vec prejednávaná riadnymi súdmi, tak v danej veci oprávnený ani v odvolaní neuvádza, aké výhody z predmetnej rozhodcovskej doložky plynú pre spotrebiteľa. Okrem toho rozhodcovské konania podľa zistenia komisie nie sú v súlade s viacerými zásadami obsiahnutými v odporúčaní komisie 98/257/ES z 30. 03. 1998 o zásadách platných pre orgány príslušné pre mimosúdne urovnávanie spotrebiteľských sporov. Aj keď toto odporúčanie nemá právne záväzný charakter, uznáva sa v ňom rad zásad, dôležitých pre zabezpečenie spravodlivosti konaní o urovanie spotrebiteľských sporov, pričom niektoré z nich sú založené na všeobecných právnych zásadách. Súd prvého stupňa v súlade so všeobecnými poznatkami poukazuje na to, že za nekalú možno považovať podmienku, ktorej zmyslom alebo účinkom je neposkytnúť spotrebiteľovi právo alebo mu brániť v uplatňovaní práva podať žalobu alebo podať akýkoľvek iný opravný prostriedok, najmä vyžadovať od spotrebiteľa, aby riešil spory výhradne arbitrážou, nevhodne obmedzovať prístup k dôkazom alebo ukladať mu povinnosť dôkazného bremena, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah, malo spočívať na inej zmluvnej strane.

Ochranu spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami zabezpečí súd bez ohľadu na povahu spotrebiteľského vzťahu a dokonca, aj v prípade, ak nejde o spotrebiteľský úver. Zmluvná podmienka vo formulárovej zmluve alebo vo všeobecných

obchodných podmienkach, ktoré sú súčasťou zmluvy, ktorá od spotrebiteľa vyžaduje v prípade, ak s ním nebolo individuálne dojednané, aby spory s druhou zmluvnou stranou – dodávateľom, riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, bráni tomu, aby na základe tejto zmluvnej podmienky bol vydaný rozhodcovský rozsudok, ktorý by mohol byť exekučným titulom.“

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd ako súd odvolací sa v napadnutom uznesení stotožnil so skutkovými aj právnymi závermi okresného súdu, najmä pokiaľ tento dospel k názoru, že v súlade s § 44 ods. 2 Exekučného poriadku je oprávnený v rámci rozhodovania o vydaní poverenia na vykonanie exekúcie preskúmať okrem žiadosti o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie a návrhu na vykonanie exekúcie predovšetkým materiálnu a formálnu právoplatnosť exekučného titulu a v prípade zistenia, že nie sú splnené formálne alebo materiálne predpoklady vedenia exekúcie, musí adekvátne procesne zareagovať, t. j. zamietnuť žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. V danom prípade dospeli všeobecné súdy k záveru, že exekučný titul – rozhodcovský rozsudok, ktorý zaväzuje povinného na plnenie z úverovej zmluvy uzatvorenej 13. júla 2004, bol vydaný Stálym rozhodcovským súdom Asociácie bánk v Bratislave na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky – rozhodcovskej doložky spôsobujúcej značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v nesprospech spotrebiteľa (povinného), ktorá odporuje dobrým mravom, a preto je v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka neplatná. Pokiaľ je teda právomoc rozhodcovského súdu založená na absolútne neplatnom zmluvnom dojednaní, je nepochybné, že aj samotný rozhodcovský rozsudok ako celok bol vydaný v rozpore so zákonom a nemôže byť spôsobilým exekučným titulom, na základe ktorého by oprávnenému voči povinnému vznikol nárok, ktorý by bol vynutiteľný v exekučnom konaní.

Sťažovateľka v sťažnosti tiež spochybnila, že by v jej veci išlo o spotrebiteľskú zmluvu, čo odôvodnila skutočnosťou, že do 31. decembra 2007 sa ustanovenia § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka nevzťahovali na zmluvy o úvere, a v tomto smere poukázala na právnu úpravu zmluvy o úvere ako tzv. absolútneho obchodu v Obchodnom zákonníku a v zákone o spotrebiteľských úveroch. K uvedenej námietke sťažovateľky ústavný súd

poukazuje na odôvodnenie uznesenia okresného súdu, z ktorého vyplýva, že v danom prípade nemohli vzniknúť pochybnosti o spotrebiteľskom charaktere uzatvorenej zmluvy o úvere, pretože sťažovateľka poskytla úver v rámci vykonávania svojej obchodnej činnosti, túto finančnú službu prijal povinný ako spotrebiteľ, ktorý bol pri uzatváraní zmluvy o úvere jednoznačne v pozícii slabšej zmluvnej strany a nemal možnosť osobitne vyjednať rozhodcovskú doložku, ktorá bola okresným súdom, ako aj krajským súdom posúdená ako nekalá. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na zákon č. 150/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a ktorý nadobudol účinnosť 1. apríla 2004 (teda pred uzatvorením zmluvy o úvere) a zakotvil do právneho poriadku Slovenskej republiky inštitút spotrebiteľských zmlúv. Aj keď predmetný zákon zmluvy uzatvorené podľa iných zákonov ako Občiansky zákonník za spotrebiteľské zmluvy priamo neoznačuje, zohľadňujúc európsku legislatívu ústavný súd dospel k záveru, že uvedená právna úprava nemá taxatívny charakter, a preto bola vo veci sťažovateľky po zohľadnení všetkých ostatných kritérií exekučným súdom aplikovaná správne. Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka (v znení účinnom v rozhodnom čase) spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). Podľa odseku 4 tohto ustanovenia neprijateľné zmluvné podmienky sú neplatné. Z uvedeného vyplýva, že Občiansky zákonník poskytoval ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami aj pred 1. januárom 2008, a preto ani uvedenú námietku sťažovateľky ústavný súd neakceptoval.

V sťažnosti sťažovateľka ďalej poukázala na skutočnosť, že exekučný súd v danej veci nesprávne aplikoval rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie, z ktorých podľa nej nevyplýva povinnosť exekučného súdu preskúmať exekučný titul a nahradiť tak pasivitu spotrebiteľa (povinného), ktorý o svojich právach vedel, a napriek tomu si ich neuplatnil. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala najmä na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-40/08 vo veci *Asturcom Telecomunicaciones SL. v. Christina Rodríguez Nogueira*, bod č. 37, o potrebe stability práva a právnych vzťahov. Ústavný súd sa s uvedeným tvrdením sťažovateľky nestotožňuje a dodáva, že v predmetnom rozhodnutí Súdny dvor v nemenej dôležitej časti vyslovil, že nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom alebo

dodávateľom môže byť kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy (bod 31), ako aj to, že vnútroštátny súd má aj bez návrhu posudzovať nekalú povahu zmluvnej podmienky (bod 32). V samotnom výroku predmetného rozhodnutia, na ktorý správne poukázal exekučný súd, Súdny dvor vyslovil, že Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, ktorý bol vydaný bez účasti spotrebiteľa, musí hneď, ako sa oboznámi s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, preskúmať ex offio nekalú povahu rozhodcovskej doložky uvedenej v zmluve uzavretej medzi podnikateľom a spotrebiteľom v rozsahu, v akom podľa vnútroštátnych procesných pravidiel môže takéto posúdenie vykonať v rámci obdobných opravných prostriedkov vnútroštátnej povahy. Ak je to tak, prináleží vnútroštátnemu súdu vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho podľa daného vnútroštátneho práva vyplývajú, s cieľom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol uvedenou doložkou viazaný.

K námietke sťažovateľky, že smernice ako prameň komunitárneho práva sú pre členské štáty záväzné, len pokiaľ ich členský štát neimplementuje do svojho právneho systému, ústavný súd uvádza, že podľa čl. 288 Zmluvy o Európskej únii (bývalý čl. 249 Zmluvy o založení ES) smernica je záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, pokiaľ ide o výsledok, ktorý sa má dosiahnuť. Členské štáty majú širokú možnosť voľby, akú formu implementácie príslušnej smernice do svojho právneho poriadku zvolia. Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách bola implementovaná do slovenského právneho poriadku 1. apríla 2004 zákonom č. 150/2004 Z. z. z 2. marca 2004, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 40/1960 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (do ustanovenia § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že exekučné súdy vo svojich rozhodnutiach aplikovali správny vnútroštátny predpis, ktorého výklad uskutočnili v súlade so smernicou Rady 93/13/EHS.

Sťažovateľka tiež v sťažnosti svoj postup pri dojednávaní rozhodcovskej zmluvy podporila poukazom na § 93b ods. 1 zákona o bankách, ktorý upravuje povinnosť

sťažovateľky v postavení banky predložiť povinnému návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy. Ako vyplýva z predloženého odvolania podaného sťažovateľkou proti uzneseniu okresného súdu, sťažovateľka v konaní pred všeobecným súdom neuviedla argument, ktorý uvádza v sťažnosti doručenej ústavnému súdu, a teda nesplnila základný ústavný predpoklad na to, aby bola založená právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde.

Na základe uvedeného ústavný súd v danej veci dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu nie je svojvoľné. Podľa názoru ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) nemôže byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania. Navyše treba uviesť, že z pohľadu ústavného súdu nemožno skutkové a právne závery krajského súdu považovať za arbitrárne, zjavne neopodstatnené alebo vydané v rozpore s platnou právnou úpravou.

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia krajského súdu (v spojení s uznesením okresného súdu) konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Vzhľadom na aplikáciu príslušných ustanovení zákona, a to predovšetkým § 44 ods. 1 a 2 Exekučného poriadku, § 45 ods. 1 a ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní v platnom znení, § 52 a § 53 Občianskeho zákonníka v platnom znení, aktuálnej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, ako aj obsahu relevantných dôkazov je napadnuté rozhodnutie krajského súdu aj náležite odôvodnené. Krajský súd totiž konštatoval, že nebol splnený jeden z elementárnych predpokladov vedenia exekučného konania z dôvodu, že neexistoval relevantný exekučný titul, na základe ktorého by bolo možné exekúciu vykonať. Ústavný súd považuje postup krajského súdu pri preskúmaní rozhodnutia okresného súdu za legitímny s ústavne korešpondujúcou mierou interpretácie na vec použitých zákonných ustanovení a vylučujúci porušenie základného práva podľa čl. 46 ods.1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V súvislosti so sťažovateľkiným prejavom nespokojnosti s postupom krajského súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi postupom krajského súdu a sťažovateľkou namietaným porušením označených práv a vzhľadom na uvedené bolo potrebné jej sťažnosť v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. októbra 2011